

Szerző: SZIRA PÉTER Portréfotó: DUDÁS SZBOLCS Építészeti fotó: DANYI BALÁZS

Interjú Kopek Gáborral

A digitális idő fölfedezése

Kopek Gábor DLA 2006 és 2014 között látta el a MOME rektori teendőit. 2014-től, miniszterelnöki megbízottként, Fürjes Balázs kormánybiztossal közösen vezette az átalakítást. A fejlesztés háttéréként a MOME Laboratory csapatával elkészítette az Integrált Intézményfejlesztési Programot, amely a tartalomfejlesztés koncepcionális alapvetéseit tartalmazta.

„A MOME esetében nem pusztán egyetemi rekonstrukcióról, hanem a gondolataink téri és szociokulturális megvalósításáról van szó”

Szira Péter: Mi a MOME Campus megújulásának látható és rejtett üzenete?

Kopek Gábor: A kortárs generáció gondolkodási szövege változott meg alapvetően, függetlenül attól, hogy milyen tudományokban merülne is el, mert a digitalizmus az egész világot átítta, legyen szó akár a taktilis-manuális területen alkotó kreatív emberről. A MOME-konceptió pedig erre a problémára adott egyik lehetséges választ; részben a tudásmegosztásra, részben pedig a digitalizmus által mindannyiunk számára kijelölt virtuális világra. Az én olvasatomban ez, mármint a digitalizmus, egy fantasztikus esély az emberiség számára. Az egyetem most megépült hárompólusú rendszere pedig egy ilyen

egyértelmű, szellemi és fizikailag-építészeti is látható üzenet. A közösségi-hálózati viselkedéssel kapcsolatos fizikális-tériképzések is egyértelműen követik ennek a generációnak a viselkedésmintáját, a környezettel kapcsolatos igényeit.

Elemezték ezeket a folyamatokat?

Természetesen. Főképp európai, leginkább a világelitbe tartozó brit campusépítő tapasztalatokat vizsgáltuk és vettük alapul. De ilyen értelemben nem pusztán egyetemi rekonstrukcióról, hanem a gondolataink téri és szociokulturális megvalósításáról van szó. Másrészt a professzoroknak, tanároknak tapasztalati úton kellett rádöbenniük arra, hogy már

„A digitalizmus szó szerint fölfalta az időt”

egy generáción belül is milyen elképesztő változások tapasztalhatóak.

Az ön koncepciója háromféle felsőoktatási működési modell-lel számolt: Tradicionális, Progresszív és Innovatív, valamint hatféle – hangsúlyosan elméleti – scenáriót fogalmazott meg a MOME jövőjével kapcsolatban. Ezek taxatív: Classic; Elite; Industry Hub; Silicon Valley; Humanistic Center; Society Lab. A személyes preferenciájára lennének kíváncsiak.

Ez a felsorolás az adaptálható modellek, lehetőségek sora, a végeredményt azonban sok apró összetevő pontos illeszkedése adja csak ki. Én a mobilitást mint

vezérmotívumot emelném ki, amely minden részlet meghatározó eleme. Az akadémiai közeg közismerten lomha, ez a műfajból következően érthető is. A kutatás, a szemléltetés, a keresgélés időigényes. A digitalizmus ezzel szemben fölfalta az időt, amelyre csak a mobilitás képességének elsajátításával lehet reagálni. Nem mellékesen igaz ez a társadalom egészére is. És ez nem csupán a fizikai, de a szellemi mobilitás képességét is jelenti, amely már átvezet a műfaji átjárhatóság evidens voltára. Egy, a MOME-hoz hasonló egyetemen tulajdonképpen már nem szakmákat kell oktatni, hanem a gondolkodás struktúrájának a felépítését kell, hogy segítsék a professzorok. Ez persze nem jelenti azt, hogy

a szakmai alapokat ne kellené professzionális szinten elsajátítani minden hallgatónak.

Szakok párhuzamosságát értsem ez alatt? Textiles kooperál a fémművessel?

Azt kell mondjam, hogy mi már jóval meszebb tartunk ennél. Ez az interaktivitás a program, a koncepció része. 2010-ben, még a rektorságom alatt hoztuk létre az Egyetem égíse alatt működő intézeteket, amelyek a tanszéki struktúrájánál szélesebb tudásokat képesek rendszerbe foglalni. Az átalakítás egyik kimondott célja az volt, hogy valamiféleképpen attakolja, és egyben

az integráció felé tolja a hallgatói és tanári berögzöttségeket. Igen, ha kell, a textiles működjön együtt a fémművessel, és mindket-tejük egy média-design szakos hallgatóval.

És azt kellett látnunk, hogy a meg-célzott generáció szinte anyanyel-vi szinten fogadja be és beszéli ezt a fajta integrativitást. Előfordult, hogy egy diploma-munkát már ketten, vagy akár többen véd-tek, mert a produktum egy interaktív helyzet következtében jött létre. Persze még egy-szer hangsúlyozom, hogy a szakmai tudás professzionalizmusa nem kerülhető meg. Az integrativitás nem jelentheti azt, hogy mindenhez hozzászólók, habár semmihez sem értek.

A MOME közép-európai regionális központtá fejlesztése is szerepel az elképzelések között.

Hadd kezdjem azzal, hogy a közép-európai lét, minden szépségével együtt, elég nehéz – legalábbis én így tapasztaltam, és még nem volt szerencsém csatlakozni ebben a meggyő-ződésemben –, habár rendkívül inspiratív is egyben. Folytatva a gondolatsort: ha csak a GDP-t befolyásolni képes kreatív-ipart néz-zük, rendkívüli versenyhelyzet tapasztalható a világban. Egy versenypályán tülekszik min-denki: a nemzetközön. Magyarország Közép-Európán belül is extrém helyzetben van: kicsi piac, nyelvi és kulturális sziget. 15 millió-an próbálunk megszólítani és megérteni hét-milliárd embert. Majdhogynem egyedülál-ló ez a helyzet, legalábbis itt, Európában.

Viszont a látszódní akarás, a törek-vés a kiemelkedésre gyakorta olyan előnyt jelent, amely a talán szerencsésebb körülmények közt élő kortársak elé repíthet egy Magyarországon alkotó fiatal. Magyaror-szágot földrajzi elhelyezkedése, és nem mel-lékesen a kreatív iparban létrehozott eddi-gi teljesítményei alkalmassá tehetik arra, hogy a jövőben akár régiós központként is működjön ezen a területen. Nem győ-zőm elégszer ismételni: tudjuk, hogy nem vagyunk tehetségesebbek másoknál, de vagyunk olyan tehetségesek, mint bárki más.

Versenyt csak jó felkészüléssel lehet nyerni. Mit ad még a MOME a remélt sikerekhez a szakmai tudáson és gondolkodásmód átformálásán kívül?

Egy kreatív elme ritkán tud az önmenedzse-lés elvárásainak is megfelelni. Ez egy másik csomag, egy önálló szakma – iparjogvéde-lem, szabadalmak, szerzői jog stb. –, aminek a cipelése esetenként olyannyira fárasztó, hogy kiolthatja az alkotó energiákat is. Magyarországon kulturálisan nem ala-kult ki az a rendszer, amelyben a különbö-ző szakterületek – kreatívok, értékesítők, marketingesek – társulnának egy-egy pro-jekt sikerre vitele érdekében. Persze külföl-dön sem evidens, hogy egy huszoneves alkotó

feltétlenül találna maga mellé egy mene-dzsert, aki az ötleteinek piacot keres, de az esély erre sokkal nagyobb. Ezért a MOME már beépítette a képzésbe ezeknek az isme-reteknek az oktatását, amelyben kimondot-tan erre a feladatra képzünk profi szakem-bereket, akik ismerik és beszélik is a kreatív ipar nyelvét. A MOME Innovációs Központ részben azt a célt is szolgálhatja a jövő-ben, hogy az évente akár százas nagyság-rendet is elérő, az ujjgyakorlat-szintet már jócskán meghaladó, figyelemre méltó szín-vonalú szellemi alkotás sorsát figyelemmel kísérje, professzionális szinten menedzselje.

Az anyagi befektetés és a döntéshozói elvárások függvényében lehet-e a MOME-val kapcsolatban bármilyen – a politikában például 100 nap a szokványos – türelmi időt meghatározni a működés beindulására?

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy nem csupán az én véleményem sze-rint a befektetés forrásigénye koránt-sem lett olyan számottevő, mint amek-kora érték általa létrejött. Amikor épp húsz éve elkezdtem gondolkodni a MOME-ról, az lett a legmeghökken-tőbb kérdés számomra, hogy kell-e a 21. században egyetemet építeni?

Az egyetem, mint műfaj, több száz éves, amely szinte ma is az eredeti elképzelések szerint működik. Ez egy 600-700 éves dramaturgia, amely megdőlni látszik abban az értelemben, hogy a digitalizmus alapjaiban változtatta meg az X-, Y- és Z-generáció életét. Ez a folya-mat pedig korántsem mutatja a kime-rülés jeleit, hogy finoman fogalmazzak. És hogy még egyet csavarjak a problé-ma egyébként is bonyolult voltán... Az ere-deti projekt alcíme „MOME 2050” volt. Az alcímet akkor, 2006-ban elég sokan tar-tották nagyotmondónak. Most, 2019-ben már nem 2050 a fókusz. Húsz év sem telik el, és már nem erről a század-ról, hanem a következőről fogunk beszélni.

Egy szó mint száz, az én olvasatom-ban nincs türelmi idő, mert minden várako-zással, álldogálással eltöltött pillanat hihe-tetlen károkat tud okozni. De megjegyzem, hogy én önmagammal szemben is nagyon türelmetlen tudok lenni. A válaszom másik eleme pedig annak az axiómának a kimon-dása, hogy a kreativitás mindig egy folya-mat: az egyetemi lét lényege nem a szépen mutató diploma. A folyamaton van a hang-súly, ahogy a hallgatóim esetében is az érde-ke, hogy adott idő alatt honnan hová jutnak el. Megerősödik-e a személyiségük annyira, hogy ezt a pályát hosszú távon is gyakorolni tudják. Hogy akár az egész életüket rá tud-ják fűzni arra a gondolati struktúrára, ame-lyet itt, ezen az egyetemen kapnak meg.

